

sembly' in Jeruzalem, *ha-Qehila ha-Mesjichit ha-Jisraelit*. Diensten werden niet op zondag maar op sabbath gehouden, in een bescheiden zaaltje in het YMCA-gebouw tegenover het King David-hotel. Even verderop bevonden zich de prikkeldraadversperringen tussen het Israëliësch en Jordanisch deel van de stad.⁴² Hij ontspande zich graag in de congeniale sfeer van het 'Scottie' in Tiberias. De joods-christelijke tuinman Victor Smadja daar beschouwde Kofsmann als zijn 'geestelijke peetvader', en werd volgens Pilon danig door deze 'geïndoctrineerd'.⁴³

De Amerikaan Roy Kreider zat wel eens onder het gehoor in de YMCA. De bezorgdheid van Levison leek hem niet overdreven:

In Zeev's sermons there was repeated reference to God as One, but with no reference to the Trinity. Yeshua was the Messiah of Israel, but there was no mention of his divinity or virgin birth. A favourite theme was the election of the Jewish nation as people of God, and Israel as the fulfilment of the prophetic promise with eternal claim to this ancestral Land.⁴⁴

⁴² Roy H. Kreider, *Land of Revelation. A reconciling presence in Israel*, Scottdale (Pennsylvania) 2004, 70. In Nederlandse literatuur werd YMCA weergegeven als CJMV: 'christelijke jonge mannen vereniging'.

⁴³ J.J. Pilon aan J.H. Grolle, J.M. Snoek, R. Bakker en C.B. Bavinck, Tiberias 23 september 1959, in: LDC KEI inv.nr. 282.

⁴⁴ Roy H. Kreider, *Land of Revelation*, 94.

⁴⁵ V. Buksbazen, 'Niebuhr and the Gospel for the Jew', in: *Israel My Glory* februari/maart 1959.

⁴⁶ *Das Israel Buch. Herausgegeben von der Informationsabteilung der israelischen Mission, Köln, im Auftrage des israelischen Außenministeriums*, Düsseldorf 1960/1961, 36.

'Drop the scheme'?

Ook Victor Buksbazen van de Amerikaanse *Friends of Israel. Missionary and Relief Society, Inc.* wilde graag meedoen. Buksbazen (1903-1974) stond in verbinding met de Amerikaanse tak van de IHCA in zijn woonplaats Philadelphia, Pennsylvania. In het door hem geredigeerde tijdschrift *Israel My Glory* verscheen felle kritiek op zijn landgenoot Reinhold Niebuhr (1892-1971). De door Niebuhr – en door Grolle – gewenste dialoog was strijdig met het zendingsbevel. Immers:

Missionary activity is at the very heart of Christianity.⁴⁵

Voor Grolle was het een reden temeer om enige afstand te bewaren. Hij hoopte op een vorm van presentie van joodse protestanten in Israël die hen op termijn acceptabel zou maken voor de joodse staat. Het 'gesprek' diende verzoenend te werken. Maar dat was absoluut niet de bedoeling van Kofsmann en Buksbazen, die met hun evangelisatie eerder de confrontatie zochten.

Volgens officiële opgaven bestond de bevolking van Israël op 1 januari 1960 uit 1.858.841 joden, 159.236 moslims, 48.277 christenen en 22.331 druzen.⁴⁶ De joods-christelijke splintergroep viel buiten de statistiek, maar had een vaste kern van waarschijnlijk hooguit enkele tientallen personen. Blum, de anglicaanse predikant James Ayre (Lydda en St. Luke's Church, Haïfa), Joseph Iskoff, Kofsmann en H.B. Pencovic waren onderling ruziënde vissen in een te kleine vijver. In Jaffa benoemden ze zich eigenere bewe-